

MONUMENTENWACHT
FRYSLÂN

onderhoudswijzer

Schilderwerk

Schilderwerk bij monumentale gebouwen

Schilderwerk bij monumentale gebouwen is een kostbare zaak. Vaak beslaat de kostenpost voor schilderwerk meer dan 50% van uw beschikbare onderhoudsbudget. Dat komt doordat schilderwerk erg arbeidsintensief is en bovendien snel terugkeert op uw to do list. Maar schilderwerk is erg belangrijk voor de toekomst van uw monumentale gebouw. Veel problemen kunt u voorkomen door tijdig en vakkundig het onderhoudsschilderwerk uit te laten voeren. In deze onderhoudswijzer geven wij u enkele aanwijzingen voor een duurzaam resultaat van het schilderwerk, waarmee u tegelijkertijd uw onderhoudskosten kunt verlagen.

Basis Verfbestek

Wanneer u schilderwerkzaamheden laat uitvoeren aan een monumentaal gebouw dan moet u zich houden aan de bepalingen uit het Basis Verfbestek. Hierin staan de uit te voeren werkzaamheden uitvoerig beschreven. Deze werkzaamheden moet de schilder ook in de offerte vermelden.

U kunt kosten besparen door vooraf alle te schilderen onderdelen van het gebouw eerst te laten onderzoeken op eventuele gebreken. Pas wanneer deze gerepareerd zijn, kan de schilder aan de slag en al zijn werkzaamheden in de afgesproken volgorde uitvoeren.

Schilderwerk kunt u het beste laten uitvoeren door een vakkundig bedrijf, dat gespecialiseerd is in monumentale gebouwen. Ieder onderdeel vraagt namelijk om zijn eigen specifieke kennis. Wij zetten de verschillende schilderwerkzaamheden voor u op een rijtje.

Schilderen op steenachtige materialen

1. Belangrijk bij schilderwerk op steenachtige materialen is dat u een minerale dampopen muurverf gebruikt. Hierdoor kan eventueel vocht in het metselwerk uittreden. Dit proces noemen we dampdiffusie.
2. Tegenwoordig gebruiken schilders veel siliconen emulsieverf. Deze verf is redelijk dampopen, maar wanneer de schilder meerdere lagen over elkaar aanbrengt dan verdwijnt de dampopenheid. Kies daarom voor een minerale muurverf die zeer dampopen blijft, ook wanneer u meerdere lagen over elkaar aanbrengt.

3. Gebruik nooit afsluitende muurverven op basis van latex of chloorrubber. Deze zijn vrijwel dampdicht, waardoor het vocht niet uit het metselwerk kan. Het risico is dat het vocht met vorst uitzet waardoor metsel- en pleisterwerk kapotvriest.
4. Het overschilderen van een dampdichte muurverf met een damp open muurverf is zinloos. De dampdichte muurverf moet u eerst verwijderen.
5. Door het uittreden van vocht uit het metselwerk (dampdiffusie) spoelen er mineralen en zouten uit het metselwerk. Wij raden u aan om periodiek de zoutkristallen weg te vegen met een droge zachte borstel.
6. Eventueel kunt u het pleisterwerk na afloop opnieuw sauzen met een minerale dampopen muurverf zoals een veeg vaste witkalk.

Schilderen op ijzer en staal

1. De beschermende werking van verf op ijzer en staal hangt vooral af van de dikte van de laag en de kwaliteit van de primer. Voor ijzer en staal raden we minimaal een totale laagdikte aan van 150 µm.
2. Reinig de ondergrond zorgvuldig voordat u de verf aanbrengt. Voor een goede hechting is het grondig verwijderen van vuil, roest en vetten erg belangrijk.
3. Bepaal of u constructies en onderdelen die u wilt verven vooraf moet demonteren of dat u ze ter plaatse kunt verven.
4. Onderzoek de eisen die aan het uiterlijk van het ijzer en staal worden gesteld. Let daarbij op de kleur en glansgraad.
5. Kies de verf op basis van de bestendigheid tegen beschadigingen of een agressief milieu.
6. Let op welke strenge eisen er worden gesteld aan de milieubelasting van de verf. Teerhoudende producten mag u niet meer gebruiken.
7. Kies bij hoge esthetische eisen voor een alkydharsverf. Deze verfsoort is wat minder duurzaam maar kunt u wel gemakkelijk bijwerken en overschilderen.
8. Kies bij minder esthetisch hoge eisen gesteld voor epoxyverf. Deze heeft een zeer goede corrosiewering en is erg duurzaam. Epoxyverf is erg populair voor het schilderen van gevelankers.
9. Begin op het juiste moment aan het schilderwerk. Door soms nauwelijks zichtbare condens in de lucht hecht de verf niet goed en bladdert het later weer af. Speciale meetapparatuur kan u vertellen of het moment van schilderen juist is.
10. Wanneer u onderdelen van ijzer en staal uit elkaar haalt, raden wij u aan om ze na de grondige reiniging eerst te schooperen. Dit is het bespuiten van de onderdelen met vloeibaar zink. Daarmee zorgt u voor een duurzame bescherm laag. Daarna kunt u de onderdelen in een primer zetten en tot slot afwerken met een verflaag.
11. Wanneer u roest handmatig gaat afbikken of verflagen gaat verwijderen door te schuren, dan moet u de omgeving goed afdekken, zodat er geen verfstof in het milieu komen.

Verplichtlijn 2010

In de Verplichtlijn 2010 staan zeer strenge eisen op het gebied van de milieubelasting van verfsoorten. Kijk voordat u aan de slag gaat eerst of de verf die u wilt gebruiken, voldoet aan de eisen en criteria die in de Verplichtlijn worden gesteld.

Buitenschilderwerk

1. Verwijder oude verflagen alleen als dit strikt noodzakelijk is, bijvoorbeeld wanneer de originele verflaag afbladdert.
2. Kies voor dezelfde verfsoort wanneer u de originele de verflaag (gedeeltelijk) laat zitten. Zo voorkomt u verschillen in kleur en structuur.
3. Werk eerst de eventuele gebreken bij en zorg dat de gehele ondergrond stofvrij is.
4. Neem de te schilderen onderdelen eerst af met lauw water en ontvetter.
5. Onderzoek onder welke weersomstandigheden u de onderdelen kunt overschilderen. Bepaalde verfsoorten mag u beslist niet in de felle zon of onder regenachtige en anderszins vochtige weersomstandigheden aanbrengen.
6. Vooral bij het aflakken zijn de weersomstandigheden erg bepalend voor een optimaal resultaat. Tussen 1 november en 1 maart raden wij u sterk af om af te lakken. In deze periode kunt het houtwerk wel alvast voorbereiden en in de grondverf en voorlak zetten.
7. Let er bij het schilderen van de buitenzijde van kozijnen, ramen en deuren in buitengevels op dat u de binnenzijde en alle naden in het hout goed dichtzet. Dat kunt u doen met een tweecomponenten vulmiddel.
8. Gebruik nooit plamuur en stopverf als vulmiddel. Door sterke krimp kunnen deze vulmiddelen lostrekken en wegvallen!
9. Laat de schilder het houtwerk eerst kaal maken en beoordelen als u vermoedt dat bepaalde delen zijn ingerot. De schilder moet verrotte onderdelen eerst repareren voordat hij ze schildert. Overschilderen of met plamuur wegwerken versnelt alleen het rottingsproces!
10. Zorg ervoor dat profileringen, vooral bij gootlijsten en onderdorpels, voldoende afwateren. Daarmee voorkomt u vochtproblemen.
11. Draaiende onderdelen zoals deuren, ramen en luiken moeten na het schilderen voldoende omtrekspeeling houden.
 - Voor staande naden is dit: sluitzijde minimaal 3 mm, scharnierzijde minimaal 2 mm.
 - Voor liggende naden is dit: bovenzijde minimaal 2 mm, onderzijde minimaal 5 mm.
12. Haal al het hang- en sluitwerk van de muur om het te repareren en behandelen. Luiken en zonneblinden kunt u in bijna in alle gevallen gemakkelijk losmaken en door de schilder in de werkplaats laten schilderen. Dit komt ook de kwaliteit van het schilderwerk ten goede.
13. Voordat u hang- en sluitwerk weer bevestigt, moet u de ondergrond geheel afschilderen.
14. Alle inkrozingen en geboorde gaten moet u vóór het aanbrengen van hang- en sluitwerk voorbehandelen met grondverf.
15. Geef de luiken en zonneblinden een merkteken voordat u ze verwijdert. Door de verschillen in maten voorkomt u dat u de luiken en zonneblinden later op de verkeerde plek terughangt.
16. Vergeet niet om ook dorpels, deurkalven, windveren, afdekkingen van dakkapellen, kopsen kanten van het hout en boven- en onderzijde van deuren en ramen te schilderen.

17. Bekleed de bovenzijde van de vleugels van dakkapellen, luiken, stores en openstaande deuren met een dun strookje 12 kg/m² lood. Dit verlengt de levensduur van het houtwerk enorm. Het lood kunt u in dezelfde kleur mee schilderen.
18. Let op: vóór het aanbrengen van het lood moet u het kopse hout met een lijvige verf schilderen!

Binnenschilderwerk

1. Voor binnenschilderwerk mag u alleen watergedragen verfsoorten gebruiken.
2. Voor rijksmonumenten kunt u ontheffing aanvragen als het gaat om het herstellen van historische afwerkingen of toplagen. Dat geldt alleen wanneer u een techniek moet toepassen die gelijk is aan of overeenkomt met de historische afwerking van een architectonisch waardevol onderdeel zoals een betimmering.
3. Ontheffing of vrijstelling is ook mogelijk voor het herstellen van traditioneel imitatie schilderwerk van hout en marmer in uw interieur.
4. Gebruik altijd een waterdampdoorlatende verfsoort. Vocht in het metselwerk zoekt altijd een weg naar buiten.
5. Zorg voor een goede aansluiting van het schilderwerk op het glas. Bij de aansluiting van houtwerk op enkel glas treedt er gemakkelijk condensatie op. Dit vocht kan dan eenvoudig inwateren in het hout. Zet de verf daarom ca. 2 mm tegen het glas op.
6. Maak het schilderwerk regelmatig schoon. Daarmee verlengt u de levensduur aanzienlijk. Dit kan met warm water en een mild reinigingsmiddel.

Kleuronderzoek

Bij binnenschilderwerk is vaak nog veel van de vroegere kleurstellingen te achterhalen. Wij raden dan ook aan het originele schilderwerk aan te helen of over te schilderen. Daarmee zorgt u ervoor dat de oorspronkelijke kleuren bewaard blijven. Doe vooraf onderzoek naar de oude kleurlagen voordat u aan de slag gaat met het nieuwe schilderwerk.

Na afloop

1. Loop het schilderwerk na afloop altijd na met de schilder.
2. Let daarbij op vergeten plekjes en gebrekkig werk.
3. Zaken die nogal eens vergeten worden, zijn:
 - onder- en bovenzijden van dorpels, ramen, luiken en deuren
 - omkanten van draaiende delen
 - ongeschilderde glasranden en afdichtingen
 - oude losgekrompen stopverf
 - niet goed waterdicht afkitten van de beglazing

Meerjarenonderhoudsplan

Bij grote en complexe monumentale gebouwen met veel schilderwerk raden wij u aan om het schildersbedrijf een meerjarenonderhoudsplan te laten opstellen. Zo'n plan kunt u per jaar bijstellen. De voordelen hiervan zijn dat:

- u gedurende een groot aantal jaren globaal weet welk bedrag u uitgeeft voor het onderhoud van het schilderwerk;
- het schildersbedrijf steeds weer eigen werk tegenkomt. Dat zorgt voor een extra stimulans om goed werk te leveren;
- het schildersbedrijf een doorlopend contract heeft, meestal ondersteund door een verffabrikant. Dit maakt het gemakkelijker om eventuele problemen te verhalen.

Vanzelfsprekend moet u dit schema in de loop van de jaren bij kunnen stellen op basis van inspectierapporten van de Monumentenwacht.

Heeft u nog vragen over het schilderwerk bij monumentale gebouwen? Neem contact met ons op via mail (info@monumentenwachtfryslan.nl) of telefoon (058 215 73 65).